

Číslo	AD2
Názov indikátora	Dostupnosť plôch verejnej zelene zodpovedajúcej kvality
Oblasť	A
Definícia indikátora	<p>Indikátor hodnotí priestorové rozloženie plôch kvalitnej verejnej zelene s rozlohou min. 2000 m² z hľadiska ich dostupnosti pre obyvateľov mesta/mestskej časti/obce. Hodnotia sa výlučne plochy antropogénnej a prírodnej zelene, ktoré poskytujú vhodné možnosti na osvieženie počas letných horúčav za pomoci tienenia a chladenia korunami stromov. Podiel pokrytia korunami stromov danej plochy by mal byť najmenej 40–60 %. Patria sem parky, súvislé plochy vnútroblokovej zelene v nízkej zástavbe a sídelná zeleň vo výškovej zástavbe, historická zeleň, zeleň súvisiaca s občianskou vybavenosťou a ostatná zeleň, ak je verejne prístupná a plní okrem iného aj rekreačnú funkciu. V praxi sa jedná aj o mestské lesné pozemky so zapojeným porastom, aleje s vysokými stromami a kríkmi a pod. Uvádza sa dostupnosť pre obyvateľov (% obyvateľov žijúcich v dosahu do 300 m od takýchto plôch).</p>
Jednotka indikátora	%
Kľúčové slová	Zelená infraštruktúra, riešenia blízke prírode, mikroklima, biodiverzita, letné horúčavy, zeleň, chladenie
Dôvod sledovania a využiteľnosť	<p>Jedným z významných negatívnych dopadov zmeny klímy sú letné horúčavy. Extrémne vysoké až tropické teploty prinášajú rad zdravotných rizík, ktoré spôsobujú výrazné negatívne zdravotné a aj sociálne problémy. Toto sa týka hlavne najviac ohrozených skupín obyvateľstva (seniori, matky s malými deťmi, osoby s postihnutím), ktoré žijú v bytových domoch bez možnosti klimatizácie. K úlohám samospráv prináleží zabezpečenie kvalitného životného prostredia, čo znamená v prípade letných horúčav zabezpečenie pre svojich obyvateľov priestory, kde je možné sa ochladiť, prípadne prekonať najhorúcejšiu časť dňa. Jednou z možností je verejná zeleň s dostatočným pokrytím korunami stromov, či vodným prvkom. Výskumami sa potvrdilo, že v prípade parkov s len malým podielom stromov, resp. len s vysadenými ozdobnými nízkymi rastlinami, je teplota rovnaká ako v ich okolí.</p>

Úplnosť, reprezentatívnosť,
validita

Ochladzovací efekt vegetácie bol potvrdený viacerými štúdiami, pričom však rozsah tohto efektu závisí nielen od samotnej rozlohy verejného priestoru, pomeru a kvality vegetácie, ale aj od umiestnenia zelene v rámci mesta/mestskej časti/obce, charakteru okolitej zástavby, členitosti terénu a i. Na základe viacerých zdrojov vo všeobecnosti možno povedať, že rozdiel teplôt napr. medzi parkami a zastavaným územím bol priemere od 0,94 °C do 2,26 °C.

Predpokladom úplnosti a reprezentatívnosti je podrobná analýza celého administratívneho územia a dobrá znalosť všetkých plôch a líniových prvkov (napr. pravidelne aktualizovaný pasport / generel zelene).

Predpokladom dostatočnej validity je dobrá znalosť skutočného stavu plôch zelene, osobitne vyhodnotenie plôch s dostatočným tienením a ich zaradenie do jednotlivých plôch podľa kritérií / definície ZI-zelenej infraštruktúry (pozri AD1). Všetky dáta musia byť aktuálne, založená na skutočnom stave. Indikátor je v rámci Klimasken naviazaný na opisné indikátory (rozloha a podiel rôznych druhov plôch), indikátory expozičné (podiel tropických dní a nocí, klimatické sucha), ostatné indikátory citlivosti a adaptívnej kapacity (podiel zelenej infraštruktúry, podiel spevnených nepriepustných plôch, retenčná kapacita) a indikátory pripravenosti (rozloha plôch premenených na modrozelenú infraštruktúru).

Tento indikátor nemá zásadné limity.

Popis spracovania dát

Z identifikovaných plôch ZI (pozri indikátor AD1) sa vyčlenia plochy antropogénnej a prírodnej zelene, ktoré poskytujú vhodné možnosti na osvieženie počas letných horúčav za pomoci tienenia korunami stromov (viac ako 40–60 % zatienenia). Vhodné je vyhotoviť aj mapu tienenia korunami stromov. Následne sa vyčlenia vhodné plochy s rozlohou min 2000 m². Za pomoci priestorovej analýzy v GIS sa zvolí 300 m priestorová zóna (buffer) okolo takýchto plôch antropogénnej a prírodnej zelene. V danej priestorovej zóne sa vyčlenia obytné budovy a pri predpokladanej obľožnosti 3,5–4 obyvateľa na 1 bytovú jednotku sa určí počet obyvateľov. Na záver sa zistí percento získaného počtu obyvateľov bývajúcich v 300 m priestorovej zóne z celkového počtu obyvateľov. Výsledok sa vyjadruje v percentách.

Zdroj dát	Zdrojom dát sú oddelenia mestského/obecného úradu/miestneho úradu mestskej časti (hlavne oddelenie územného plánu, zelene či životného prostredia, generel či pasport zelene, mapové GIS dáta, voľne dostupné dáta vrátane satelitného snímkovania (CORINE, LandCover, Copernicus Land Monitoring Service – Urban Atlas (land.copernicus.eu), The Landsat Program (landsat.gsfc.nasa.gov), ESRI basemaps (arcgis.com), Google maps (maps.google.com). Identifikácia plôch je možná aj podľa URBIS (http://urbis.gisat.cz/tool/) a OpenStreetMap (OSM).
Frekvencia sledovania	1 x 2 roky (resp. podľa frekvencie sledovania Klimasken)
Ovplyvniteľnosť mestom	Indikátor sa týka všetkej zelene bez ohľadu na vlastníka, ktorá je prístupná všetkým občanom bez obmedzenia a slúži na všeobecné užívanie, prípadne s časovo obmedzenou, aj regulovanou prístupnosťou dostupnosti. Mesto môže ovplyvniť rozsah, stav, kvalitu a charakter zelene len v jeho správe. Na zeleň v správe iných vlastníkov môže mesto/mestská časť/obec pôsobiť dôsledným uplatňovaním VZN (Všeobecne záväzného nariadenia) o zeleni, zákona na ochranu prírody a krajiny (osobitne v oblasti drevín), pravidiel v územnom plánovaní, uplatňovaním vhodných regulatívov územného rozvoja a výstavby ako aj osvetovou činnosťou.
Spôsob prezentácie	Výsledky budú prezentované v jednotnom rámci KLIMASKEN na päťstupňovej škále podľa stanovených intervalov
Zodpovednosť	Spracovateľ KLIMASKEN, mesto, mestská časť, obec
